

7. SMIRNOVA, E.; T. MORTELMANS. Funktionale Grammatik: Konzepte und Theorien., Berlin, New-York, de Gruyter, 2010, S. 134
8. STATHI, K. Idiome in der Konstruktionsgrammatik: im Spannungsfeld zwischen Lexikon und Grammatik. In: Lasch, A./A.Ziem (Hgg.) Konstruktionsgrammatik III: Aktuelle Fragen und Lösungsansätze., Stauffenburg Verlag, Tübingen, 2011, p. 149
9. STEFANOWITSCH, A. Konstruktionsgrammatik und Grammatiktheorie. In: , A./A.Ziem (Hgg.) Konstruktionsgrammatik III: Aktuelle Fragen und Lösungsansätze., Stauffenburg Verlag, Tübingen, 2011, pp. 16-17
10. STEFANOWITSCH, A. Vorwort . In: Konstruktionsgrammatik II. Von der Konstruktion zur Grammatik. Stefanowitsch, A, Fischer, K. (Hgg) , Stauffenburg Verlag Brigitte Narr GmbH, Tübingen, 2008, pp. 1-3
11. STEYER, K. Usuelle Wortverbindungen. Zentrale Muster des Sprachgebrauchs aus korpuslinguistischer Sicht. In: Studien zur deutschen Sprache., Bd. 65., hrsg. von A. Deppermann, S. Engelberg, A. Wöllstein., Narr Verlag, Tübingen, 2013, 498 ff

*Die Zahl der Repräsentationen, die nach diesem vorgegebenen Schema gebildet werden können, ist mit denen im Text angeführten 8 Belegen gar nicht erschöpft. Denkbar wären noch die Realisierungen wie „mit wem auch immer“, „aus welchen Gründen auch immer“ usw.

** Im Beispielsatz (12) zeigt der Autor, wie der elliptische Satz erweitert werden kann.

PARTICULARITĂȚILE FONOLOGICE ALE SISTEMULUI VOCALIC AL LIMBII ENGLEZE

*Usatfi Larisa, lector univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chişinău*

CZU:811.111'34

Abstract

The present article touches upon the phonological value of the sounds which is of huge importance to the learners. Each language has its specific inventory of vowels. The vowel system in English is much more complicated and presents more complex problems than that of consonants. The vowel system is classified according to five criteria. One of the characteristic features of the English vowels is the way they are pronounced according to four types of reading. Vowels (monophthongs) have a strong position within the phonological system and are resistant being in an unstressed position, viable combined with other sounds, however preserving their quality.

Keywords: the English vowel system, monophthongs, vertical position of the mouth, tongue position, lip position, vowel duration.

Cunoaşterea *valorii fonologice* a sunetelor vorbite este de o uriaşă importanţă pentru cei ce studiază limba engleză, deoarece fiecare limbă are un alt *inventar de foneme*.

Numărul de sunete-tip în limba engleză este, în principiu, stabilit la nivel literar, normat și standard, iar la nivel dialectal, subdialectal, grai, subgrai oscilează. Aceste diferențe se conturează în dependență de conceptul fonologic al cercetătorilor foneticieni, de tehnicile, metodele și procedeele utilizate de ei la examinarea sunetelor vorbite, precum și modalitatea funcționării lor în procesul comunicativ.

Inventarul sunetelor-tip al limbii engleze, problemă de principiu al fonologiei engleze – ține, în special, de natura fonetică, statutul fonologic al *sunetelor simple* (monofonemi), *compuse* (difonemi, difonemizi, trifonemi), *vocale în hiat* (intern și extern), *vocale și consoane duble*, *vocale alăturate*, *africate*, *geminat*, *sunete faringale (faucale)*, de alte fenomene fonetice cum sînt *catataza* și *metastaza* sunetelor nazale consonantice labiale etc.

Sistemul fonologic al oricărei limbi este alcătuit dintr-un număr de sunete-tip, care pot fi stabilite și pe baza probei de comutare, adică a substituiri, într-un cuvînt, a unui sunet cu altul, de fiecare dată apare un alt cuvînt, cu sens diferit. De exemplu, în limba engleză cuvintele *'Mary*, *'merry*, *'marry* /'mɛəri, 'meri, 'mæri/ pun în evidență existența unui *raport de comutare* între sunetele /'ɛə, e, æ/, care sînt astfel identificate ca foneme diferite cu statut fonematic, fonemic.

În funcție de locul pe care îl ocupă în structura silabei, fonemele se repartizează în două categorii: **vocale și consoane**. Deosebirea din punct de vedere funcțional dintre vocale și consoane e legată de rolul lor în silabă: *vocalele* sunt elemente silabice, pot fi pronunțate aparte, de sine stătător, ele formînd nucleul silabei, pe când *consoanele* intră în componența silabei ca niște elemente nesilabice, ele neputînd fi pronunțate aparte, ci numai în însoțirea unei vocale. Ele se deosebesc și prin trăsături de ordin funcțional (lingvistic), articulatoric (fiziologic) și acustic (fizic). [11].

În opinia cercetătorului M. Bogdan *sistemul vocalic* al limbii engleze prezintă probleme mult mai complexe decît cel al consonantic [1]. Vocale în calitatea sa de prim component al unui grup sintagmatic binar admite după sine ca element secund pe oricare alt fonem vocalic sau consonantic: *up, ox, on, or, in* etc.

Limba engleză standard are un număr de **44 sunete**: **12 sunete vocalice simple – monoftongi**, **8(9) sunete compuse – diftongi**, **21 sunete consonantice și 2 semivocale**. Ele se notează cu ajutorul simbolurilor din alfabetul fonetic internațional (AFI).

În diferite limbi numărul vocalelor nu este același, precum și cel al consoanelor. Unele limbi posedă mai multe vocale, altele mai puține. Fonemele vocalice engleze se împart în primul rând în două grupuri mari: **monoftongi și diftongi**. Această împărțire se bazează pe stabilitatea articulării.

Monoftongul este un *sunet vocalic* pur (neschimbător). La pronunțarea lui organele de vorbire perceptibil nu-și schimbă poziția pe parcursul duratei vocalei.

Diftongul este un *sunet complex* care constă din două elemente vocalice pronunțate în cadrul unei silabe. La pronunțarea lui organele de vorbire încep articularea în poziția primei vocale și treptat alunecă (glisează) spre cealaltă vocală [10]. Limba engleză are **12 vocale simple – monoftongi și 8(9) diftongi**. În fonetică o **vocală** (*sunet vocalic*) este un sunet elementar, caracterizat printr-o configurație deschisă a căii vocale care nu împiedică în mod semnificativ ieșirea aerului. Spre deosebire de consoane, vocalele reprezintă în fond tonuri muzicale, a căror sursă în majoritatea cazurilor o constituie vocea, care ia naștere în laringe datorită vibrației coardelor vocale [11].

Vocalele simple (monoftongii) ale limbii engleze au o poziție puternică în cadrul sistemului de pronunțare: ele sunt frecvente în modelele (tiparele) de pronunțare, sunt rezistente în poziție neaccentuată, sunt viabile, combinîndu-se cu alte sunete, dar își păstrează calitatea [8]. Vocalele pot fi accentuate și neaccentuate fără să-și schimbe calitatea; ele sunt rostite fie că cu buzele rotunjite, fie cu buzele neutre. La rostirea vocalelor englezești buzele sunt adesea ușor întinse lateral și încordate, iar desciderea gurii nu e deplină nici chiar la vocala posterioară [a:] de lungă durată. Astfel deschiderea la rostirea vocalelor englezești este mai mult orizontală decît verticală.

În opinia renumiților foneticieni monoftongii englezi sunt prezentați în diverse *consecutivități și succesivități* de la 1 la 12, uneori un monoftong sau altul fiind notat mereu cu alte cifre. Aceasta adesea se întîmplă din cauza conceptului foneticienilor referitor la statutul cantitativ și calitativ al acestor sunete engleze simple, apartenența lor la grupele clasificatoare conform mișcării sau poziției limbii pe orizontală sau conform gradului/modului de apertură etc.

Suștinem opinia foneticienilor D. Jones[5], M. Bogdan [1], V. Vassilyev [10], H. Pârlog [6] că monoftongii englezi trebuie să fie prezentați în perechi conform *duratei* lor (lung-scurt), și conform *poziției limbii pe orizontală*: anterioară, posterioară și centrală: [i:-i; e-æ(:)];[ɑ:, ɔ-ɔ:], u-u:, [ʌ, ə:-ə], excepție făcînd perechea [ɑ: și ʌ] or monoftongul [ʌ] – este postero-central.

În limba engleză vocalele sunt legate între ele prin opoziții după trei trăsături diferențiale, ca urmare a clasificării vocalelor după **trei criterii** de bază de ordin fiziologic (articulatoric) [1]- *poziția limbii; poziția buzelor; gradul de apertură*.

Prin poziția limbii înțelegem mișcarea limbii în plan orizontal: înainte spre partea anterioară a cavității bucale și înapoi spre partea ei posterioară. După poziția limbii în plan orizontal vocalele se împart în:

Tabelul 1.1 Clasificarea monoftongilor după poziția limbii în plan orizontal
DUPĂ POZIȚIA LIMBII ÎN PLAN ORIZONTAL

<i>ANTERIO ARE PROPRIU - ZISE</i> (anterioringuală/ prepalatală / Front)	<i>ANTERIO ARE RETRASE</i> (Front retracted)	<i>MEDIALE</i> (centrale Mixed /Central)	<i>POSTERI OARE PROPRIU - ZISE</i> (parietale/ velare /posteriolinguale Back)	<i>POSTERI OARE AVANSATE</i> (Back Advanced)
[i:, e, æ]	[i]	[ə:, ə]	[ɔ:, ɑ:, ʌ, u:]	[ɔ, u].

Clasic, dar și tradițional, vocalele limbii conform poziției limbii față de palat, locul de articulare/ articulație, după mișcările limbii pe orizontală, adică după regiunea de pe bolta palatului spre care se îndreaptă partea anterioară și cea posterioară sau rădăcina limbii, se clasifică în: *anterioare, mediale și posterioare*, opinie susținută de foneticienii V. Zagaevchi [11], N. Corlăteanu[2].

Un alt grup de foneticieni: M. Bogdan[1], S. Dermenji – Gurgurov [3] numesc vocalele *mediale și centrale, medii, mediane*. Foneticienii: G. Torsuev [12], A. Turculeț [9], G. Gogin [4] numesc *vocalele mediale și mixte, neutre / mediopalatale*.

Grupul de foneticieni: S. Leontieva V. Vassilyev et al. [10], D. Chițoran și H. Pârlog [6], P. Roach [7] numesc vocalele *mediale și centrale*, iar pe cele *anterioare – frontale*. Foneticianul experementalist G. Gogin [4] numește vocalele *anterioare și anterolinguale / anterioringuale*, pe cele *mediale - mediolinguale / mediolinguale*, iar pe cele *posterioare – posterolinguale, posterolinguale*, în alte lucrări el le numește respectiv: *prepalatale, mediopalatale și postpalatale* sau *anterioare, centrale și posterioare*. Foneticienii engleziști români H. Pârlog [6] numesc vocalele *posterioare și parietale*. Din practica noastră de predare a vocalelor limbii engleze ne-am convins că la prezentarea / predarea acestora studenților este binevenită clasificarea lor în *anterioare, mediale și posterioare*.

În limba engleză nu întâlnim vocale anterioare labializate. Sub influența limbii franceze, unii vorbitori de limbă engleză au tendința de a introduce în sistemul vocalic englezesc sunete vocalice labializate ca [o] și [u], ceea ce contravine limbii standard literare engleze. Pentru articularea vocalelor /i:, i, e, æ] engleze, partea anterioară a limbii este ridicată la anumite nivele față de palat. Aceste sunete se numesc *frontale/anterioare*;

Pentru producerea monoftongilor [u:, u, ɔ:, ɔ, ɑ:, ʌ] partea posterioară a limbii este ridicată la nivele diferite față de palat. Aceste vocale se numesc *parietale/posterioare*;

Pentru pronunțarea sunetelor vocalice [ə:, ə]/ engleze este ridicată partea centrală a limbii. Aceste sunete sînt numite *centrale*.

Un alt criteriu de clasificare a vocalelor și un factor care contribuie la deosebirea diferitor vocale după timbru este poziția buzelor. După poziția buzelor vocalele se împart în **labiale** [ɔ, ɔ:, u:, u] (lat. *labium* „buză”) și **non labiale**[e, ə:, ə, ʌ, æ, a:, i:, i].

Al treilea criteriu – *gradul de apertură* constituie un factor important care contribuie la identificarea vocalelor după timbru și este condiționat de participarea celor două maxilare și de mișcarea limbii în plan vertical. După gradul de apertură vocale se împart în:

Tabelul 1.2 Clasificarea monoftongilor după gradul de apertură.

DUPĂ GRADUL DE APERTURĂ			
<i>DESCHISE</i>	<i>SEMI-DESCHISE</i>	<i>SEMI-ÎNCHISE</i>	<i>ÎNCHISE</i>
[ɔ, a:, ɔ:]	[ʌ, æ,]	[e, ə:, ə]	[i:, i, u:, u]

În dependență de gradul de ridicare a unei părți a limbii față de palat, vocalele engleze se împart în vocale *închise*. În atare cazuri limba este ridicată foarte aproape de palat, astfel, distanța dintre palat și limbă este relativ mică. Din această grupă fac parte vocalele anterioare [i:, i] și cele posterioare [u:, u].

La emiterea vocalelor [e, ə:, ə, ʌ] distanța dintre limbă și palat este *medie*, din care cauză ele se numesc sunete medii.

Atunci când distanța dintre limbă și palat este *mare* și atestăm o deschidere pronunțată a gurii prin îndepărtarea maxilarului inferior obținem sunete vocalice *deschise* ca în cazul monoftongilor [æ, ɔ, a:, ɔ:].

În urma analizei vocalelor după cele trei criterii observăm că unele vocale engleze au și o diferențiere cantitativă notată prin semnul fonetic [:] care indică **lungimea** sau **durata**. Astfel avem perechile [i:, i], [u:, u], [ə:, ə], [ɔ, ɔ:], [ʌ, a:]. Este cunoscut faptul că elementul cantitativ (durata) nu este singurul element care diferențiază unul de altul fonemele perechi de mai sus. Elementul cantitativ e în strânsă legătură cu cel calitativ (timbrul determinat de poziția limbii), și aceste două elemente împreună contribuie la diferențierea vocalelor respective una de alta. Deoarece în limba noastră nu acordăm valoare fonologică diferențelor de cantitate, trebuie să fim extrem de atenți la lungimea (durată) vocalelor în limba engleză și să nu negliăm nici elementul calitativ. *Nerespectarea lungimii vocalelor duce la confuzii*. Exemple: bit [bit] și beat [bi:t]; hit [hit] și heat [hi:t]. Inventarul dublu al secvențelor vocalice în limba engleză față de cele din limba română este prima dificultate la învățarea limbii engleze pentru studenții vorbitori de limba română; numărul vocalelor este mai redus. În limba engleză sunt 12 vocale simple comparativ cu 6 în limba română, iar acelor posteriori 6 – 3. Pronunțarea corectă a vocalelor limbii engleze prezintă greutăți deosebite pentru românii care învață această limbă, principalele surse ale acestor dificultăți fiind calitatea diferită a lor.

Vocalele simple (monoftongi) engleze se grupează în perechi, din punct de vedere cantitativ: în total 6 perechi de sunete-tip. Subliniem că sunetele vocalice din perechile respective se deosebesc unele de altele și din punct de vedere calitativ (articulatoric și acustic). Vocala /æ/ tinde să se lungească atunci când este urmată de sunetele consonantice /d/ sau /g/ în următoarele cuvinte: *bad* /bæ:d/, *bag* /bæ:g/. În unele cazuri monoftongul /æ/ se diftongează *bad* /bæəd/, *'carry* /'kæəri/, *'Harry*, /'hæəri/, *'Mary* /'mæəri/. Cazuri de acest fel atestăm atât în engleza britanică, cât și în cea americană. Astfel, un mare număr de cuvinte monosilabice din limba engleză se deosebesc între ele numai prin faptul că nucleul lor este o vocală lungă sau una scurtă. Vocalele lungi engleze se deosebesc de cele scurte și în ceea ce privește timbrul lor, și, prin urmare, nu numai cantitatea vocalei, dar și calitatea acesteia determină deosebirea a două cuvinte foarte asemănătoare între ele. Aproximarea timbrului vocalelor scurte de cel al vocalelor

lungi și neglijarea elementului cantitate poate duce la nenumărate confuzii, încât nici contextul nu poate contribui la identificarea precisă a sensului cuvântului pronunțat greșit. În conformitate cu cele expuse anterior vocalele-monofonzi englezi se caracterizează prin **încordarea** organelor articulatorii în cazul pronunțării vocalelor de lungă durată și **relaxarea** lor în cazul vocalelor de scurtă durată: monofonzi /i, e, ə, u, ɔ, ʌ/ sînt sunete laxe, iar /i:, ə:, u:, ɔ:, ɑ:, æ (æ:)/ sînt încordate. Astfel, clasificarea monofonzilor limbii engleze are un alt criteriu – *conform intensității*. Deosebim vocale *tensionate* și *laxe*. Vocalele ce au durată *lungă* fac parte din grupul vocalelor *tensionate* și cele de *scurtă* durată fac parte din grupul celor *laxe*.

În contextul cantitate menționăm că în limba engleză există două feluri de /i/, de /o/, de /u/, de /ə/, de /ɑ/, de /e/. Aceste două tipuri de vocale engleze sînt, însă, calitativ și, de cele mai multe ori, și cantitativ diferite. O înlocuire a lui /i:/ cu /i/ într-un cuvînt atrage după sine schimbarea sensului său, obținerea unui cuvînt cu totul diferit: de exemplu: *deed* și *did*, *seat* și *sit*, *peak* și *pick*, *reach* și *rich*, *deep* și *dip*.

Rolul fonematic al duratei vocalelor în limba engleză este mai mult sau mai puțin completat de diferențe în articulare între sunetele perechi lungi – scurte [8].

În figura ce urmează clasificarea MPE în conformitate cu cele cinci criterii este prezentată.

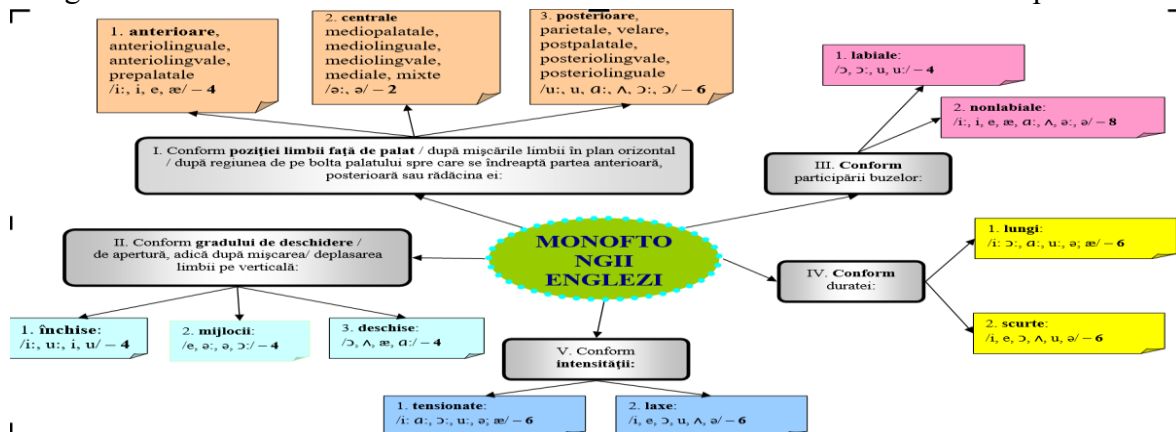

Figura 1.1 Clasificarea monofonzilor englezi.

În zilele noastre, când cunoașterea limbii engleze reprezintă o condiție importantă pentru succesul în profesie, orice persoană care dorește să se perfecționeze în învățarea acestei limbi trebuie să țină seama de următoarele cerințe: *să poată înțelege un mesaj vorbit sau scris, să poată vorbi corect și coerent, să poată citi corect și coerent, - să poată scrie corect*. Studiul sistemului fonetic al limbii engleze îi ajută pe cei care doresc să vorbească și să citească în mod coerent, iar studiul morfosintaxei îi ajută să-i perfecționeze toate cele patru deprinderi menționate anterior. Un prim pas în însușirea unei pronunții corecte potrivit cerințelor așa-numitei Standard English, adică a limbii vorbite de persoanele educate, este studiul transcrierii fonetice. Având în vedere că alfabetul limbii engleze are 26 de litere, iar limba vorbită identifică 44 de sunete-foneme, dar și pentru că există o discrepanță între scrierea cuvintelor și pronunțarea lor, s-a simțit nevoia alcătuirii unei reprezentări grafice care să-i ajute pe cei ce învață limba engleză să poată pronunța corect fiecare sunet în parte, adică o transcriere fonetică.

Pronunția în engleză este deseori cea mai grea parte a procesului de învățare, or cele șase **vocale** din limba engleză au diferite forme de pronunție, în funcție de cuvîntul în care au fost integrate în conformitate cu cele patru tipuri de citire a voacalelor:

- silabă deschisă sau condițional deschisă;

- silabă închisă;
- vocala urmată de consoana **r**;
- vocala urmată de consoana **r** și plus altă vocală.

sistemul englezesc de pronunțare cuprinde cazuri de vocale duble, e.g: *book, teeth, soon, continuum, settee, bazaar*

În concluzie, putem spune, că specificul fiecărei vocale în parte, culoarea ei dată de timbru, face ca o vocală să se deosebească de alta.

BIBLIOGRAFIE

1. BOGDAN M. Fonetica limbii engleze. Cluj: Editura Științifică, 1962. – 312 p.
2. CORLĂTEANU N. și Zagaevski V. Fonetica. Chișinău: Lumina, 1993. – 272 p.
3. DERMENJI-GURGUROV S. Fonetica limbii române. Suport de curs. Cahul: US "B.P. Hașdeu", 2010. – 150 p.
4. GOGIN G. Ortoepia. Chișinău: Știința, 2001. – 288 p.
5. JONES D. An Outline of English Phonetics. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. – 324p.
6. PĂRLOG H. English Phonetics and Phonology. București: Editura ALL, 1997. – 150 p.
7. ROACH P. English Phonetics and Phonology. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 283 p.
8. TĂTARU A. Limba română. Specificul pronunțării în contrast cu Germana și Engleza. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1997. – 64 p.
9. TURCULEȚ A. Introducere în fonetica generală și românească. Iași: Casa Editorială Demiurg, 1999. – 288 p.
10. VASSILIEV V. English Phonetics. Moscow: Higher School Publishing House, 1970. – 324 p.
11. ZAGAEVSKH V. Fonetica pentru lingviști și lingviștii despre fonetică. În: Limba română, nr. 4, Anul XV, 2005, p. 42-49.
12. ТОРСУЕВ Г.П. Строение слога и аллофоны в английском языке. Москва: Наука, 1975. – 240с.

STYLISTIC APPROACH TO TRANSLATION

Budnic Ana, dr., conf. univ.

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Smochin Olga, lector univ.,

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

CZU:811.111'25

Rezumat

Acest articol analizează modul în care o abordare stilistică a traducerii afectează citirea textului sursă și scrierea textului țintă. Problemele stilistice ale traducerii pot fi abordate din mai multe unghiuri: stilurile limbajului, particularitățile lor, scopurile și interrelația lor; sensul stilistic al cuvintelor; dispozitivele stilistice, natura și structura lor, funcția lor expresivă. Traducerea literară poate fi văzută ca traducerea stilului, deoarece este stil de text care permite textului să funcționeze ca literatură. O modalitate de a spune acest lucru este de a spune că stilul, ca reflectare directă a autorului opțiunii, poartă sensul vorbitorului, atât conștient, cât și inconștient, astfel încât traducerea unui text literar este traducerea unui anumit statut cognitiv, deoarece a devenit încorporat în text

Cuvinte-cheie: abordare stilistică, paradoxul stilistului, teoria traducerii, lingvistică, stilistică, efecte stilistice.

It is a truth universally acknowledged that a stylistic approach to translation affects the reading of the source text and the writing of the target text. For a literary translator, understanding the style of the source text and being able to recreate similar stylistic effects in the target text are essential. The paradox of stylistics and translation is while literary translation depends upon knowing not only what a text means in an obvious sense but also what it suggests,